

תחילתו של רבי עקיבא (4)

א. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מט עמוד ב

אמר רבי עקיבא: כשהייתי עם הארץ אמרתי: מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור.
אמרו לו תלמידיו: רבי אמור ככלב.
אמר להן: זה נושך ושובר עצם, וזה נושך ואינו שובר עצם.

עם הארץ הוא כינוי מתקופת בית שני למעמד חברתי של יהודים שלא היו בקיאים בהלכה ובדינים, בניגוד למעמד החברים שהיו בקיאים. מקורו של הביטוי הוא תיאור "העם החי בארץ", כלומר באזור הכפרי שאינו עיר. בגלל הריחוק ועול החיים - היו בקיאים בהלכה פחות מתושבי העיר.
עם הארץ הוא כינוי שמשמעותו המדויקת משתנה מתקופה לתקופה, נראה שיש הרבה סוגי עמי ארצות וכל אחד מהם רלוונטי להלכות אחרות. חכמי המשנה חלוקים בהגדרת המונח:

ב. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סב עמוד ב

(ר' עקיבא רעיא דבן כלבא שבוע הוה, חזיתיה ברתיא דהוה צניע ומעלי.
אמרה ליה: אי מקדשנא לך אזלת לבי רב? אמר לה: אין. איקדשא ליה בצניעה ושדרתיא.
שמע אבוא אפקה מביתיה, אדרה הנאה מנכסיה.
אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב.)

רבי עקיבא היה רועה של בן כלבא שבוע.

ראתה אותו בתו שהיה צנוע ומעולה.

אמרה לו: אם מתקדשת אני לך, הולך אתה לבית המדרש?

אמר לה: הן.

התקדשה לו בצניעה ושילחה אותו.

שמע אביה, הוציא אותה מביתו, והדירה הנאה מנכסיו.

הלך, ישב שתיים עשרה שנה בבית המדרש.

ג. אבות דר' נתן נסח א' פרקו

- 3 יהוי מתאבק בעפר רגליהם' זה ר' אליעזר,
4 ושותין בצמא את דבריהם' זה ר' עקיבא.
5 מה היה תחילתו של ר' עקיבא?
6 אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום.
7 פעם אחת היה עומד על פי הבאר. אמר: מי חקק (שחק) אבן זו?
8 אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום.
9 אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אבנים שחקו מים" (איוב יד, יט)?
10 מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו:
13 מה רך פיסל את הקשה, דברי תורה שקשין כברזל על אחת כמה וכמה שיחקו את לבי שהוא בשר ודם. מיד
14 חזר ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות.
13 אמר לו: רבי למדני תורה.
14 אחז רבי עקיבא בראש הלוח ובנו בראש הלוח.
15 כתב לו אלף בית ולמדה. אלף תיו ולמדה. תורת כהנים ולמדה. היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה.
16 הלך וישב לו לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע. אמר להם: רבותי פתחו לי טעם משנה.
17 כיון שאמרו לו הלכה אחת, הלך וישב לו בינו לבין עצמו.
18 אמר: אלף זו למה נכתבה? בית זו למה נכתבה? דבר זה למה נאמר. חזר ושאלן והעמידן בדברים.
19 רבי שמעון בן אלעזר: אומר אמשול לך משל למה הדבר דומה?
22 לסתת שהיה מסתת בהרים. פעם אחת נטל קרדומו בידו. והלך וישב על ההר והיה מכה ממנו צרורות דקות.
23 ובאו בני אדם ואמרו לו מה אתה עושה?
22 אמר להם: הרי אני עוקרו ומטילו בתוך הירדן.
23 אמרו לו: אי אתה יכול לעקור את כל ההר.
24 היה מסתת והולך. עד שהגיע אצל סלע גדול. נכנס תחתיו סתרו ועקרו והטילו אל הירדן.
25 וא"ל אין זה מקומך אלא מקום זה.
26 כך עשה להם ר' עקיבא לר' אליעזר ולר' יהושע.
29 אמר לו ר' טרפון: עקיבא, עליך הכתוב אומר: "מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור" (איוב כח, יא). דברים
30 המסותרים מבני אדם, הוציאם ר' עקיבא לאורה.
29 בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים. חציה מוכר ומתפרנס וחציה מתקשט בה.
30 עמדו עליו שכניו ואמרו לו: עקיבא אבדתנו בעשן. מכור אותן לנו וטול שמן בדמיהן ושנה לאור הנר.
33 אמר להם: הרבה סיפוקים אני מסתפק בהן [מנצל את העצים לכמה דברים]. אחד שאני שונה בהן, ואחד שאני
34 מתחמם כנגדן, ואחד שאני ישן בהם.
33 עתיד רבי עקיבא לחייב את כל העניים בדין. שאם אומרים להם מפני מה לא למדתם תורה
34 והם אומרים מפני שעניים היינו, אומרים להם והלא רבי עקיבא עני ביותר ומדולדל היה.
35 ואם אומרים מפני טפנו, אומרים להם והלא רבי עקיבא היו לו בנים ובנות.
36 אלא אומרים (העניים) להם מפני שזכתה רחל אשתו.
37 בן ארבעים שנה הלך ללמוד תורה
38 סוף שלש עשרה שנה לימד תורה ברבים.
41 אמרו: לא נפטר מן העולם עד שהיו לו שולחנות של כסף ושל זהב, ועד שעלה למטתו בסולמות של זהב. היתה
42 אשתו יוצאה בקרדוטיין ובעיר של זהב.
41 אמרו לו תלמידיו: רבי ביישתנו ממה שעשית לה.
42 אמר להם הרבה צער נצטערה עמי בתורה.

